చాపకింద నీరు

బస్సుదిగి ఓసారి చుట్టూ చూసింది చెంగల్వ. పదేళ్ళ కిందటి జ్ఞాపకాల్లోంచి గుడి గోపురాన్నీ, ఎత్తయిన చెరువుకట్టమీది రావిచెట్టునూ, స్కూల్లో పొడుగ్గా ఎదిగిపోయిన పున్నాగచెట్లనూ ఓమారు నిదానించి చూసింది. గుడిగోపురం అలాగేవుంది. రావిచెట్టు ఒకవైపు ఎండిపోయింది. పున్నాగచెట్లు నాలుగింటికీ రెండే వున్నాయి. ఊళ్ళో పెద్దగా మార్పేమీ కనిపించడంలేదు. కరెంటు తీగలు మాత్రం కొత్తగా వచ్చాయి. జనం యింకా అలాగే నీళ్ళకోసం చెరువుకట్ట ఎక్కుతున్నారు. చెరువుకింద రావిచెట్టు నీడలో అప్పటిలాగే పాలేరు కుర్రాళ్ళు పశువుల్ని వొదిలేసి బిళ్ళంగోడు ఆడుకుంటున్నారు. కట్టపక్కనే జిల్లేళ్ళ పుంతలోంచి రెండెడ్లబళ్ళు కిర్రుకిర్రుమంటూ కదల్లేక కదులుతున్నాయి. ఈ పదేళ్ళలోనూ వూరు ఎంతగానో మారిపోయి వుంటుందని వూహించిన చెంగల్వకి పాతవూరే కనిపించింది!

చిన్నప్పుడు చెంగల్వ ఆ వూళ్ళో నాలుగేళ్ళపాటు వుంది. వాళ్ళ నాన్నగారి వుద్యోగరీత్యా చాలా వూళ్ళు తిరిగింది. ఆమెకు వూహ తెలిసిన తర్వాత ఆడుకున్న స్థలాలూ, కలిసి పరుగెత్తిన స్నేహితులూ, చదువుకొన్న బడీ ఆ వూళ్ళోనే వున్నాయి. వెన్నెల కుప్పల గుర్తులూ, దాగుడుమూతల జ్ఞాపకాలూ, బొమ్మల కొలువుల స్మృతులూ ఆ వూళ్ళోనే తొలిసారిగా ఏరుకుంది. అట్లతద్దెకి ఉయ్యాల ఎక్కించి, మొగుడు పేరు చెప్పందే ఆపమని ఊపేవాళ్ళు అల్లరిచేస్తే, శోకాలు పెట్టేసిన గుర్తు యిప్పటికీ తియ్యగా మనసులో మెదులుతూనేవుంది. కార్తీక పౌర్ణమికి నోములు పట్టబోతే ఆ వార్త స్కూల్లో తెలిసి "దీనికి అప్పుడే మొగుడు ధ్యాస వచ్చేసిందేవ్" అంటూ అమ్మాయిలంతా ఏడిపించినప్పుడు కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగిన సంఘటన తలచుకున్నప్పుడల్లా ఇప్పటికీ ముసిముసి నవ్వులు పెదాలమీద పొరలుతూనే వుంటాయి.

అందుకే ఆమె ఆ చిన్ననాటి స్మృతుల్ని నెమరేసుకుందామని, పారేసుకున్న ఆ బాల్యాన్ని వెతుక్కుందామని ఆ వూరికి వచ్చింది. అక్కడికి నాలుగుమైళ్ళ దూరంలోనేవున్న పల్లెటూళ్ళో వాళ్ళన్నయ్య మామగారి తరపు బంధువులింట్లో పెళ్ళికని వచ్చింది. అంత దగ్గరగా వచ్చిన తర్వాత చిన్ననాటి ఆ వూరిని చూడకుండా వెళ్ళాలనిపించలేదు. ప్రతి అర్ధగంటకీ బస్సులు వుండనే వున్నాయి. నాలుగు మైళ్ళంటే పావుగంట ప్రయాణం. యవ్వనంలో నిలుచుని బాల్యాన్ని చూసుకోవడం భలే సరదాగా వుంటుంది. అందుకే చెంగల్వ, ఉదయం పెళ్ళయిపోయాక భోజనాల తతంగం ఏ రెండింటికో ముగిసాక ఒకసారి చూసొద్దామని, వాళ్ళన్నయ్య పెదబావగారి కొడుకు పదేళ్ళ వాడిని వెంటబెట్టుకుని బయలుదేరి వచ్చింది.

ఊళ్ళో ఆనాటి వాళ్ళు ఎదురుపడి పలకరిస్తే బావుండుననిపించింది ఆమెకు. అప్పటి మనుషులు ఎవరున్నారో, వూరొదిలి వెళ్ళిపోయిన వారెవరో తెలుసుకోకుండా పాత జ్ఞాపకాలతో వెళ్ళడం అట్టే మంచిది కాదనిపించింది. అలానే ఆకుర్రాడిని వెంటబెట్టుకొని ముందుగా తాము అంతకు ముందున్న వీధిమీదుగా అటూ ఇటూ చూసుకుంటూ వెళ్తోంది.

ఓ యింటి అరుగుమీద సుబ్బారాయుడు కనిపించాడు. ఆమె గుర్తుపట్టింది కాని అతను గుర్తుపట్టలేకపోయాడు. సైకిల్ చక్రంలో ఆయిల్ వేసి తుడుస్తున్నవాడల్లా చెంగల్వ కనిపిస్తే తుడవడం ఆపేసి కుతూహలంగా చూస్తున్నాడు.

చెంగల్వ అతన్ని పలకరిద్దామనుకుందిగాని ఆతని చూపుల్లోని సభ్యత లేని కుతూహలాన్ని చూసి ముఖం తిప్పేసుకుని వెళ్ళిపోయింది.

మూడిళ్ళవతల పరమేశంగారు యింటిముందు వడ్లు ఎండబెట్టిస్తూ కనిపించారు. ఆవిడని ఓ క్షణం తేరిపారచూసి గుర్తుపట్టినట్టు చిన్నగా నవ్వుతూ "వెంకట్రామయ్యగారి పెద్దమ్మాయివిగదూ" అన్నారు.

"అవునండి, నేనే....చెంగల్వను" అంది ఆమె దగ్గరకివచ్చి.

"ఎప్పుడొచ్చావ్ ఏమిటి విశేషాలు? రా లోపలికి, తులసికూడా ఇక్కడే వుంది. పదిహేను రోజులైంది రాజమండ్రినించి వొచ్చి" అంటూ ఆయన

"అమ్మాయ్ తులసీ! నీ గురించి ఎవరొచ్చారో యిలా వొచ్చిచూడవే" అని యింట్లోకి కేకేశారు. కాస్సేపట్లో తులసి వచ్చింది. తండ్రితో మాట్లాడుతున్న చెంగల్వను చూసి వెంటనే గుర్తుపట్టలేకపోయింది.

"ఏమిటలా చూస్తావ్, నేనూ చెంగల్వనోయ్" అంది.

"ఏమిటేమిటీ! చెంగల్వే! దీపం సెమ్మాలాగ పొడుగ్గా ఎదిగిపోతే గుర్తుపట్టలేకపోయాను సుమా. ఏమిటలా ఎదిగిపోయావ్!" దగ్గరకొచ్చి చేతులు పట్టుకొని యింట్లోకి తీసుకుపోయింది. ఇంట్లోవాళ్ళందరికీ ఆమె వచ్చిన విషయం చెప్పి చాలా హడావుడి చేసేసింది. అందరి పలకరింపులూ అయిపోయాక తీరిగ్గా కబుర్లు చెప్పుకుందామని దొడ్లో వసారాలోకొచ్చి కూచున్నారు.

పదేళ్ళ క్రితం అయితే యిలా యిద్దరూ కూచుంటే ఎన్ని కబుర్లో వాళ్ళ మధ్య! ఇప్పుడు ఎదిగిపోయి, వయసుకట్టిని గూటిలోంచి వసపోసిన పిట్ట ఎగిరిపోయి, వుండి వుండి ఒకో మాటా, ఒకో జవాబు—అలా సాగుతున్నాయి వాళ్ళ కబుర్లు. యౌవ్వనం మనసు చుట్టూ పరదాలుకట్టి, ఆ పరదాల్లోంచి తొంగిచూడడం నేర్పుతుంది.

పదేళ్ళ తర్వాత వాళ్ళిద్దరూ దగ్గర దగ్గరగా కూచుని ఒకరి విషయాలు వొకరికి చెప్పుకుని గంటకుపైగా మాట్లాడుకున్నా ఒకరికొకరు దూరంగానే వుండిపోయినట్టు అనిపిస్తోంది!

"అవునూ, పెళ్ళెప్పుడు చేసుకుంటావోయ్?" తులసి కుతూహలపు ప్రశ్న.

"ఏమో, నాకే తెలీదు" చెంగల్వ పరధ్యానపు సమాధానం.

"మరి నీ పెళ్ళెప్పుడటా?" చెంగల్వ ప్రశ్న వెనక ఆసక్తి.

"ఎప్పుడు రాసివుంటే అప్పుడు" తులసి పొడిపొడిగా జవాబు.

పరదాల్లోంచి చూసేవారికి తమని యితరులు చూడ్డంకన్నా యితరుల్ని తాము చూడాలన్న ఆసక్తే ఎక్కువ. అందుకే—

"సుందరి అనీ నీతో ఎప్పుడూ పోట్లాడుతుండేదికదూ శోభనాద్రిగారి అమ్మాయి—గుర్తుందా, అది ఈమధ్య కాథానాయకురాలైందిలే."

"ఏమిటి విశేషం ?"

"ఉందిలే పెద్ద కథ"

"ఇంతకీ కథానాయకుడెవరో ?"

"మా ఊళ్ళో కథానాయకుడు సుబ్బారాయుడు. మరి రాజమండ్రిలో కూడా ఓ కథానాయకుడు వున్నాడు."

"వివరంగా చెప్పరాదూ ?"

"చెప్తా....ఏమోయ్! నీకిక్కడ ఏమీ తోచడం లేనట్టుంది, వెళ్ళి బాదం కాయలు కోసుకుంటావేమిటి. చూడు, చెట్టుకిందే చాలా రాలిపడినవి వున్నట్టున్నాయ్" అంది తులసి చెంగల్వతో వచ్చిన కుర్రాడిని ఉద్దేశించి. ప్రాణం లేచొచ్చినట్టనిపించింది వాడికి. హుషారుగా బాదంచెట్టు దగ్గరికి వెళ్ళిపోయాడు.

"నాలుగేళ్ళనాటి మాటలే. సుబ్బారాయుడివెంట పడింది. వూరందరికీ తెలుసు ఆ విషయం."

"మరి ఆ ప్రేమ ఎందుకు విఫలమైంది ?"

"ఏడిచింది. ప్రేమేమిటి దానికి. ఎవరూ వెనకదిక్కు లేకపోతే సుబ్బారాయుడి వెంట పడింది పెళ్ళి చేసుకుంటాడేమోనని. అన్నట్టు సుందరి నాన్న పొలంనుంచి వస్తూ పాము కరిచి పోయాడు. వాళ్ళమ్మ నువ్వు ఇక్కడున్నప్పుడే చనిపోయిందికదూ. వేరే దిక్కులేకపోతే వూరివాళ్ళే ఆమె దూరపు చుట్టాన్ని పిలిపించి తోడు వుండమన్నారు."

చిన్నప్పుడు సుందరికీ, చెంగల్వకూ ఓ క్షణమన్నా పడేదికాదు. ఇద్దరి మధ్యా పచ్చగడ్డి వేస్తే భగ్గుమనేది. ఒకరినొకరు వుడికించుకోవడం, పోట్లాడుకోవడం, మూతి విరుపులు—అలా వుండేది. ఒకరంటే మరొకరికి కిట్టకపోవటానికి పెద్ద కారణంకూడా ఏమీలేదు. స్కూల్లోని పున్నాగచెట్ల పూలు ఏరుకోవడం దగ్గర వాళ్ళిద్దరికీ మొదట్లో తగువు వచ్చింది. కొంతమంది అమ్మాయిలు అటూ, కొంతమంది యిటూ చేరారు. ఆ గ్రూపులు ఆ తర్వాత తర్వాత కూడా అలానే వుండిపోయాయి ! క్లాసులో కూచునేప్పుడూ, బైట ఆడుకునేప్పుడూ, కలిసి తిరిగేప్పుడూ వాళ్ళదో గ్రూపూ, వీళ్ళదో గ్రూపూ తయారయ్యింది.

"ఏమిటోయ్ అంత దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నావ్ ?"

"ఏమీలేదు, సుందరి గురించే. అవునూ సుబ్బారాయుడు సుందరిని ఎందుకు చేసుకోలేదు ?"

"సుబ్బారాయుడి యింట్లో యిష్టపడలేదు. 'అలాటి గడుసు పిల్లని కోడలుగా తెచ్చుకుంటే నోరూ వాయీ లేని యీ వాజమ్మకూడా తమని తన్ని తగిలేస్తాద'ని వాళ్ళమ్మ ఒప్పుకోలేదు. సుబ్బారాయుణ్ని మహా వేధించుకుతిందట—ఎలాగైనాపోయి పెళ్ళి చేసుకుందాం అని. అస్తమానం అదే పాటట ! ఓ నాలుగేళ్ళు ఆగమని సుబ్బారాయుడు ఎంతచెప్పినా కాదు కూడదు యిప్పుడే అయిపోవాలని ఒకటే వేధించేసిందట. చివరకి అతను విసిగిపోయి నేను చేసుకోనని ఖచ్చితంగా చెప్పేశాడట."

'అయ్యో పాపం!' అనుకుంది చెంగల్వ. సుందరి అంటే చిన్నప్పుడున్న కోపం యిప్పుడు లేదు. మొదట్లో ఆ వూరు విడిచి వెళ్ళిపోయిన ఓ ఏడాదిపాటు ఆమెమీద కోపం అలానే వుండిపోయింది. మెల్లమెల్లగా, వెలిసిపోయిన ఆమె జ్ఞాపకంలాగే, అదీ తొలిగిపోయింది. ఎప్పుడైనా గుర్తుకొచ్చినా సుందరినిగూర్చి ఆసక్తి తప్ప కోపం వుండేదికాదు. మరీ ఈమధ్య ఆర్నెల్లక్రితం చెంగల్వ ఆఫీసులో కొత్తగా ఓ టైపిస్టు చేరింది. ఆమె కనిపించినప్పుడల్లా చిన్ననాటి సుందరే గుర్తుకొచ్చేది ఆమెకు. 'ఏం చేస్తోందో. ఎప్పుడైనా కనిపిస్తే బావుండును సుమా' అనుకునేది.

ఇప్పుడు అనుకోకుండా సుందరిని గురించి విన్న ఈ కొత్త విషయాల వల్ల ఆమె మనసు "అయ్యో పాపం !" అనుకుంది. సుందరి మీద జాలి కలిగింది. తులసి చెప్పిన తీరు ఆమెకు నచ్చలేదు. తులసికి సుందరి మీద యింకా కోపం పోలేనట్టేవుంది. ఏ పదోవంతు కోపమో మిగిలివుండాలి. ఈ వూరు విడిచి వెళ్ళకపోతే తనకూ ఆమెమీద కోపం వుండేదేమో !

ఒకసారి సుందరిని కలుసుకుందామని అనిపించింది చెంగల్వకు. ఆ విషయం తులసితో చెప్తే "భలేదానివే ! ఇంకా ఈ వూళ్ళోనే తిష్టేసుక్కూచుం దనుకున్నావా. ఈ వూరువిడిచి ఎప్పుడో వెళ్ళిపోయింది. సుబ్బారాయుడు చేసుకోను పొమ్మనేసరికి యీ వూళ్ళో వుండడం యిక ఎందుకులెమ్మని

అనుకుందో ఏమో, రెండెకరాల పొలం అమ్మేసుకుని రాజమండ్రి వెళ్ళి పోయింది."

"రాజమండ్రిలో ఏం చేస్తోందో?"

"ప్రేమతో ఎక్స్‌పెరిమెంట్స్ చేస్తోందోయ్" అంది తులసి నవ్వుతూ.

"ఛ, అవేం మాటలోయ్. సుందరంటే యిప్పటికీ నీకు కోపం పోలేదల్లే వుందే."

"ఊరికే, సరదాకి అన్నాను. అదంటే కోపం దేనికి. దానిదగ్గర నాకు చనువు ఎక్కువ. వారానికి ఒకసారన్నా కలుసుకుంటాం. ఆ చనువువల్లే అలా అన్నాను."

చెంగల్వ వెంటవచ్చిన కుర్రాడు జేబులనిండా బాదంకాయలు వేసుకొని వచ్చాడు.

అతన్ని చూసి వెళ్ళిపోదామని లేవబోయింది చెంగల్వ.

"వెళ్ళుదువుగానిలే. కాస్సేపు కూచో. ఎండ తగ్గాక వూరంతా తిరుగుదువుగాని, నేనూ వస్తాకదా. ఎవరెవరి యిళ్ళకు వెళ్ళాలో వెళ్ళి, ఎక్కడెక్కడ తిరగాలో తిరిగి ఆఖరి బస్సుకి వెళ్ళిపోదువుగాని. నిన్ను బస్సెక్కించే పూచీ నాది, కూచో" అని బలవంతంగా కూచోబెట్టేసింది.

కోసిన బాదంకాయల్ని కొట్టుకుందామని కుర్రాడు రాయికోసం వెతుక్కుంటూ వీధిలోకి వెళ్ళాడు.

"అన్నట్టు తులసీ! సుందరి గురించి నాకు పూర్తిగా చెప్పనే లేదు నువ్వు" అంది కుతూహలంగా చెంగల్వ.

"అదంటే నీకింత ఆసక్తి వున్నట్టు యీసారి సుందరి కలిసినప్పుడు చెప్తాలే" అంది తులసి నవ్వుతూ. అని, మళ్ళీ యిటు తిరిగి "చెప్పమంటావా? నువ్వంటే చాలా యిష్టం. నీ రాజమండ్రి చరిత్ర తెలుసుకుందామని మహా ఆరాటపడిందనుకో. నీ భగ్నప్రేమని గురించి విని చాలా సానుభూతి చూపించింది. పాపం! రెండుసార్లూ నీ ప్రేమ భగ్నం కావడం విని చెంగల్వకు కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. చూసేవా నువ్వంటే ఎంత అభిమానమో—అని చెప్తాలే" అంది.

చెంగల్వ ఆశ్చర్యంగా చూసింది. "ఏమిటి ? రెండోసారికూడా మోస పోయిందా ?" అంది.

"ఏమో, ఆ సంగతైతే నాకు తెలీదు కానీ ఆ వూరు వెళ్ళిన కొత్తలో సుబ్బారాయుడిలాటి మరో రాయుడ్నో, రావునో పట్టుకు తిరగడం మాత్రం తెలుసు. ఆయనే తోకముడిచాడో, యీవిడే ముడిపించిందో మరి మొత్తంమీద బెడిసికొట్టేసింది."

"నీకెలా తెలుసు ?"

"ఇటువంటివి తెలీకుండా వుంటాయా. ఆమధ్య నాకు పెళ్ళిసంబంధాలు చూసిపెట్టమని మా నాన్నగారు నన్ను బాబాయిగారి దగ్గర అట్టేపెట్టారు. మూడునెలలు కాళీగానే వుండి, వూరికే కూచోలేక ఓ ఉద్యోగానికి అప్లయ్ చేశాను. అనుకోకుండా వచ్చిందది. రెండేళ్ళబట్టీ అక్కడే వుంటున్నాను. ఈమధ్యే మా అమ్మకి వొంట్లో బాగోలేదంటే నెలరోజులు సెలవుపెట్టి వచ్చాను. ఒకే ఊళ్ళో వుంటున్నప్పుడు ఆ మాత్రం తెలియదా. సుందరి గురించి చాలామంది చెప్పగా విన్నాను."

"సుందరి దగ్గర నీకు బాగా చనువు వుందికదా. మరి నీతో తనేం చెప్పలేదా ?"

"చెప్పకపోవడమేం, చెప్పింది. కానీ తను చెప్పిన కథ వేరు."

"అయితే నువ్వు చెప్పినది యితరులు చెప్పిన కథన్నమాట! మరి ఆవిడ చెప్పిన కథని ఎందుకు చెప్పలేదు ?"

"ఏమిటోయ్ యీ క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్! కొంపతీసి ఏ లాయరుగారి వాసనలన్నా...." నవ్వేసింది తులసి. చెంగల్వ కూడా ఆమెతోపాటు నవ్వు కలిపింది.

తులసి తల్లి టిఫిను, కాఫీ పట్టుకొచ్చింది. అంతలోనే తులసి చెల్లెళ్ళిద్దరూ ప్రయివేటునుంచి అప్పుడే వచ్చారు. వాళ్ళతో మరికాస్సేపు కబుర్లు చెప్తూ కూచుని బైలుదేరింది చెంగల్వ. ఆమెతోపాటు తులసికూడా బైలుదేరింది.

అక్కడ తెలిసిన నలుగురైదుగురి యిళ్ళకూ వెళ్ళి పరామర్శించి, ఇంతకుముందు వాళ్ళుండిన ఇంటికి వెళ్ళి ఇంటివాళ్ళతో కాస్సేపు మాట్లాడి,

ఓసారి అన్ని వీధుల్లోనూ అలా అలా తిరిగి, ఎదురుపడిన పరిచయస్తులను పలకరించి వూరంతా చుట్టివచ్చారు. సర్దాగా గుళ్ళోకి వెళ్ళారు. కాస్సేపు మండపంలో కూచున్నారు. పచ్చగన్నేరులు కోసి కాడలు పీల్చి పూలతేనె తాగారు. చెరువుకట్ట మీదకొచ్చి చెరువులోకి రాళ్ళు విసుర్తూ అలల్ని చూస్తూ గడిపారు. నీళ్ళల్లోకి దిగి ముఖం కడుక్కున్నారు. గట్టుమీద నిలుచుని అస్తమించబోతున్న సూర్యుడ్ని కరువుతీరా చూశారు. ఆ తర్వాత ఊళ్ళోకి దిగొచ్చి బళ్ళోకి వెళ్ళి పున్నాగచెట్టుకింద దొంగాట ఆడుకొంటోన్న అరడజను అమ్మాయిల్ని, వాళ్ళ ఆటనీ అక్కడే కూచుని కుతూహలంతో చూసి చాలా సేపు అలానే వుండిపోయారు.

కూడా వచ్చిన కుర్రాడికి చెట్టంత చెంగల్వ చిన్నపిల్లలా ప్రవర్తించడం చాలా చిత్రంగా అనిపించి మాటిమాటికీ ఆమెనే ఆశ్చర్యంగా చూస్తోంటే అది గుర్తించి తనలోతనే నవ్వుకుంది చెంగల్వ. వీడికి మరో పదేళ్ళు పోతేగాని ఇది అర్థంకాదులే అనుకుంది. ఒక అనుభవంకన్నా దాని జ్ఞాపకమే మధురమైనది సుమా—అనికూడా అనుకుంది.

చీకటి పడుతుంటే బస్సు వచ్చేవేళ అయిందని అక్కడనుంచి బయలు దేరుతూ చటుక్కున ఆగిపోయి "సుందరికి ఎప్పుడన్నా నేను గుర్తుకొస్తానా తులసీ?" అంది.

"నిన్నెలా మర్చిపోతుందోయ్ మిత్రుల్ని మర్చిపోవడం తేలికేగాని శత్రువుల్ని అంత తేలికగా మర్చిపోతారా!"

"సుందరి యిప్పటికీ నన్ను శత్రువుగానే భావిస్తోందా?"

"లేదులే, సరదాకి అన్నాను. నువ్వు హైదరాబాదులో వుద్యోగం చేస్తున్నట్టు అదే నాకు చెప్పింది. మీ బావకు పెళ్ళయిపోయిన విషయం, నువ్వు యింకా పెళ్ళి చేసుకోని విషయం సుందరి చెప్తేనే తెలిశాయి."

చెంగల్వ ఆశ్చర్యపోయింది. ఇవన్నీ ఎలా తెలిశాయి సుందరికి? తన గురించి యింతగా పట్టించుకుంటోందా? చిత్రంగా వుందే!

ఆలోచిస్తూనే బైలుదేరింది. బస్సు ఆగేచోటికి వచ్చి నుంచున్నారు. ఆ రాత్రికి వుండిపోయి మర్నాడు పొద్దున్నే వెళ్ళుదువుగానంటే చెంగల్వ వొప్పుకో

లేదు. బస్సులో వెళ్ళిపోయేముందు సుందరి అడ్రసు అడిగి తీసుకుంది. "రాజమండ్రి శానిటోరియంలో బంధువు వొకావిడ వుంది. ఆవిడని చూడ్డానికి వెళ్తున్నాను. వీలైతే సుందరిని కలుస్తాను" అంది.

ఆ మర్నాడే చెంగల్వ రాజమండ్రి వెళ్ళింది. ఆమె పెత్తల్లి కూతుర్ని రాజమండ్రి యిచ్చారు. ఆరోగ్యం దెబ్బతింటే యీ మధ్యనే శానిటోరియంలో చేర్పించారట. వెళ్ళినరోజు శానిటోరియంకు వెళ్ళడం, ఆవిడని చూడ్డంతోనే సరిపోయింది.

మర్నాడు ఉదయం సుందరి దగ్గరకు బైలుదేరింది చెంగల్వ. ఇల్లు వెతుక్కుని వెళ్ళేసరికి సుందరి స్కూలుకు వెళ్ళడానికి సిద్ధమౌతోంది. చూసిన వెంటనే ఆమెకూడా చెంగల్వను గుర్తుపట్టలేకపోయింది. కాస్సేపు తేరిపార చూసి "చెంగల్వా నువ్వా! గుర్తుపట్టలేకపోయాను సుమా, అక్కడే నిలుచుండి పోయావేమిటి, లోపలికిరా" అంటూ ఆప్యాయంగా పలకరించి యింట్లోకి తీసుకెళ్ళింది. చాపపరచి కూచోబెట్టి, తనూ ఆ పక్కనే కూచుని "చాలా సంవత్సరాలైందికదూ ఒకరినొకరం చూసుకుని పదేళ్ళు దాటిందనుకుంటాను. అన్నట్టు నేను ఇక్కడున్నట్టు నీకెలా తెలుసు?" అంది.

చెంగల్వ మెల్లగా నవ్వి "నేను హైదరాబాదులో వుంటున్నట్టు నీకెలా తెలుసో నాకూ అలానే తెలుసు" అంది. ఆ తర్వాత మళ్ళీ ఆవిడే అంది— "తులసి చెప్పింది. అక్కడనించే వస్తున్నాను. నువ్వు ఈ వూళ్ళో వుంటున్నట్టు చెప్తే నీ అడ్రసు తీసుకుని వెతుక్కుంటూ వచ్చాను."

"అందుకే చెంగల్వా నువ్వంటే నాకు యిష్టం" అంది సుందరి. ఆమె కళ్ళు కృతజ్ఞతనీ, సంతోషాన్నీ ప్రకటిస్తున్నట్టు నిండుగా వెలిగి, ఆ వెలుగులో పదేళ్ళ దూరంలో మసగ్గా కనిపించే బాల్యాన్ని చూసి, ఆలోచనలన్నిటినీ అటే తిప్పి, కొద్దిసేపు పరధ్యానంలో పడిపోయింది. ఆ తర్వాత తేరుకుని "చిన్నప్పుడు అస్తమానం పోట్లాడుకునేవాళ్ళం కదూ! ఏమిటో అర్థంపర్థంలేని పోట్లాటలూ, పట్టింపులూనూ. ఇప్పుడు ఆలోచిస్తోంటే ఆ అమాయకతకీ, తెలివి తక్కువ తనానికీ నవ్వొస్తుంది" అంది.

"నిజమే. ఎప్పుడైనా చిన్నప్పటి రోజుల్ని గురించి ఆలోచించేప్పుడు మిగిలినవాళ్ళకన్నా ముందు నువ్వే గుర్తుకొస్తావు. మా ఆఫీసులో బాలా త్రిపుర సుందరని ఓ అమ్మాయి వుంది. ఆమెతో అనేదాన్నికూడా—చిన్నప్పుడు సుందరి అని ఓ అమ్మాయీ నేనూ ఎప్పుడూ పోట్లాడుకునేవాళ్ళం, ఇప్పుడు ఎక్కడ వుంటుందో ఏమిటో అని."

"నేనూ అంతే. మిగతా వాళ్ళను మర్చిపోయినా నువ్వు మాత్రం అస్తమానం గుర్తుకొస్తూనే వుంటావు. అందుకే వాళ్ళనీ వీళ్ళనీ అడిగి నీ గురించి ఎప్పటికప్పుడు తెలుసుకొంటూ వుండేదాన్ని."

ఆ చిన్ననాటి కబుర్లలోపడి వెన్నెల్లో దాగుడుమూతలాడుకున్నంత ఉత్సాహంతో, ఇసుకలో గుజ్జనగూళ్ళు కట్టుకున్నంత ఆనందంతో, చేతుల్ని రెక్కల్లా చాచుకుని తూనీగలవెంట పడినట్టు బాల్యం వెంటపడి కదిలిపోయారు.

"కబుర్లలోపడి కాఫీ అయినా ఇచ్చానుకాదు చూశావా! వుండు ఇప్పుడే వస్తాను" అని లేచివెళ్ళి అయిదునిమిషాల్లో కాఫీకాచి పట్టుకొచ్చింది.

"ఇవాళ స్కూలుకి సెలవు పెట్టేసాను. నువ్వు భోంచేసి సాయంకాలం వెళ్ళుదువుగాని. అహ, అదేం కుదరదు. కావాలంటే మీ చుట్టాలింటికి వచ్చి చెప్తాను" అంది. మొహమాటపెట్టి చెంగల్వచేత వూ అనిపించింది.

ఇద్దరూ వంటింట్లో కూచుని—సుందరి వంట చేస్తోంటే చెంగల్వ సాయంచేస్తూ—ఒకరి జీవితంలోకి ఒకరు తొంగిచూసి, ఒకరి విషయాలు ఒకరు తెలుసుకుని చాలా సన్నిహితుల్లా కబుర్లు చెప్పుకున్నారు. తులసిలోలేని ప్రత్యేకత ఏదో సుందరిలో వున్నట్టనిపించింది. తులసి గుంభనమైన మనిషి లాగా, సుందరి భోలా మనిషిలాగా అనిపించింది. అందుకే తులసికి చెప్పని విషయాల్ని కూడా సుందరికి చెప్పేసింది చెంగల్వ.

భోజనాల దగ్గర "ఏమిటో! ఆ చిన్నప్పటి రోజులే బావున్నాయికదూ' ఇప్పటిలా ఇన్ని సమస్యలతో సతమతమవకుండా నిష్పూచీగా తిరిగిన ఆ రోజులే ఎంతో మెరుగ్గా అనిపిస్తాయినాకు. పోట్లాడుకున్నా ద్వేషంలేని పోట్లాటలు అవి. ఇప్పుడు అలా వుండగలమా స్నేహంలోకూడా కుత్సితమూ, అసూయ—యివే నిండిపోయి వుంటాయి. అందుకే నాకు ఆ రోజులన్నా, మీ వూరన్నా

చాలా యిష్టం. నా చిన్నతనం నాలుగైదు వూళ్ళల్లో గడిచినా ప్రత్యేకించి మీ వూరంటేనే నాకు యిష్టం'' అంది చెంగల్వ.

''నాకు మాత్రం మా ఊరంటే చాలా భయం. ఆ వూళ్ళో నాకు చాలా అన్యాయం జరిగిపోయింది చెంగల్వా....''

''అవునట పాపం! తులసి అంతా చెప్పింది.''

సుందరి హఠాత్తుగా తలెత్తి చెంగల్వ ముఖంలోకి చూసింది.

''మీ నాన్నగారు పోవడం, నువ్వు వొంటరిదానివి కావడం, పొలం అమ్మేసుకుని యిలా వచ్చేయడం అన్ని విషయాలూ తులసే చెప్పింది. పాపం ఎలా తట్టుకోగలిగావో యిన్ని కష్టాల్ని.''

''తులసి నాగురించి యింకేమీ చెప్పలేదా?''

చెంగల్వ కాస్సేపు తటపటాయించి "చెప్పింది, సుబ్బారాయుడ్ని చేసుకోవాలనుకుంటే వాళ్ళింట్లో వొప్పుకోలేదట కదా" అంది.

"చూశావా చెంగల్వా! మగదిక్కులేదని నలుగుర్లోనూ ఎలా నన్ను నవ్వులపాలు చేశాడో సుబ్బారాయుడు. ప్రేమిస్తున్నానని చుట్టూ తిరిగి, తీరా పెళ్ళి చేసుకొమ్మనేసరికి 'ఓ నాలుగేళ్ళు ఆగు, మా నాన్న ఆస్థి పంచియిచ్చాక చేసుకుంటాను'—అని తప్పుకున్నాడు. పైగా తనపేరు ఎక్కడ పాడైపోతుందో అని నేనే తనవెంటబడి వేధించుకు తింటున్నట్లు వూళ్ళో ప్రచారం చేశాడు. ఇలాటి వాళ్ళని ఏం చెయ్యాలంటావ్" అంది సుందరి.

చెంగల్వ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"అసలు. మగదిక్కులేని ఆడపిల్లని చూస్తేనే అందరికీ అలుసను కుంటాను చెంగల్వా. ఒక్క సుబ్బారాయుడన్న మాటేమిటి అందరికీ చిన్న చూపే ఈ వూళ్ళో కూడా మరోసారి భంగపడ్డాను.. .…"

ముసలావిడ దగ్గుకుంటూ మంచినీళ్ళకని వంటింట్లోకి రావడంతో ఆ ప్రసంగం ఆగిపోయింది. అన్నం తినడం పూర్తయినా వూరికే మాట్లాడుతూ కూచుండిపోయారు. ముసలామె వచ్చేసరికి చేతులు కడుక్కుని లేచిపోయారు.

"ఇంట్లో కూచుని ఏం చేస్తాం, అలా ఏ సినిమాకన్నా వెళ్దామా" అంది సుందరి.

అలాగే అని బైలుదేరింది చెంగల్వ. సినిమాకి వెళ్తున్నప్పుడు భోజనాల దగ్గర మధ్యలో ఆపేసిన విషయాన్ని గూర్చి కదిపింది.

"పోనిస్తూ. ఆ విషయం యిప్పుడు తలచుకోవడం ఎందుకు? అదో పీడకల. దాన్ని మర్చిపోవడమే మంచిది" అంది. ఆ విషయాన్ని గూర్చి యింకేమీ ఆమె చెప్పలేదు. చెంగల్వ కూడా, రెట్టించి అడిగి ఆ జ్ఞాపకాలతో ఆమెను బాధించడం యిష్టంలేక మాట్లాడకూరుకుంది. సినిమా హాల్లోనూ, తిరిగొస్తున్నప్పుడూ చాలా విషయాలు మాట్లాడుకున్నా మళ్ళీ ఈ సంగతి మాత్రం దొర్లలేదు.

సినిమా నించి వొస్తూ "మళ్ళీ మనం ఎంతకాలానికి కలుసుకుంటామో, ఏమో. కలిసి ఫోటో తీయించుకుందాం" అని చెప్పి ఓ ఫోటో స్టూడియోకి తీసుకెళ్ళింది సుందరి. అక్కడి ఫోటో ఆల్‌బమ్ తిరగేస్తూ ఓ ఫోటో చూపించి "ఈ ఫోటో జాగ్రత్తగా చూడు. ఇతని గురించి తర్వాత చెప్తాను" అంది.

ఫోటో తీయించుకుని తిరిగివస్తూ అంత సేపూ బిగబట్టుకున్న ఆశ్చర్యాన్ని ఒక్కసారిగా పేల్చేస్తున్నట్టు "ఇందాక భోజనం దగ్గర చెప్పిన మనిషి ఈయనేనా?" అని అడిగింది చెంగల్వ.

"కాదులే. ఈయన నారాయణమూర్తనీ మా అమ్మమ్మకి దూరపు బంధువు. ఆవిడే నాకు బాగా దూరపు బంధువైతే ఆవిడకి ఈయన మరీ దూరపు బంధువు. ఏడాది క్రితం యిక్కడ కాలేజీకి ట్యూటర్‌గా వచ్చాడు. మొదట్లో ఓ పదిహేను రోజులపాటు రూము దొరికేవరకూ మా యింట్లోనే వున్నాడు. నేనంటే చాలా అభిమానం" అంది. ఆమె చివరి వాక్యం చెప్పిన తీరూ, ఆమె పెదాలమీద చిరునవ్వూ, 'అభిమానం' అన్న ఆమె మాటకి అర్థం చెప్పినట్టనిపించాయి చెంగల్వకు.

"రేపు సాయంకాలం రారాదూ, ఆయన్ని పరిచయం చేస్తాను. రూము బాగా దూరం. లేకపోతే యిప్పుడే చూపించేదాన్ని. రేపు వుదయాన్నే కాలేజీకి ఫోను చేస్తాను సాయంకాలం రమ్మనమని. రేపు సాయంకాలం వస్తావుకదూ" అంది సుందరి.

"వీలుండదు సుందరీ. రేపు మధ్యాహ్నమే వెళ్ళిపోతున్నాను. ఉదయం మళ్ళీ ఒకసారి శానిటోరియానికి వెళ్ళడం అదీ వుంటుంది. రేపిక కలవడం పడదు. అయినా ఫోటో చూశానుకదా. మనిషి బావున్నాడు."

"మనిషే కాదు, మనసుకూడా అలాగే వుంటుంది. తులసికి కూడా పరిచయం చేశాను. విపరీతంగా లైక్ చేసింది. నువ్వుకూడా చూస్తే బావుండును. నీ సలహా ఏమిటో తెలుసుకోవాలని వుంది."

"భలేదానివే. నీకు సలహా యిచ్చేపాటిదాన్నా నేను. జీవితమే నీకు ఎన్నో గుణపాఠాల్ని నేర్పింది. ఆ అనుభవంవల్లనే నువ్వు పొరపాటు చేయవని నా నమ్మకం. ఇంకా ఇతరుల సలహాలవీ ఎందుకు సుందరీ, నీ మనసుకు నచ్చినట్టు చెయ్యి."

"కాదు, నువ్వు చూస్తేగాని నాకు తృప్తిలేదు" అంది సుందరి జాలిగా, ప్రేమగా.

"చూద్దునుగాని రేపే వెళ్ళిపోవాలి నేను. ఎప్పటికప్పుడు ఉత్తరాలు రాస్తుంటాకదా. ఉత్తరాల ద్వారా తెలియజేస్తుండు" అంది చెంగల్వ.

ఆమెని వాళ్ళ బంధువులింట్లో దిగబెట్టి "ఉత్తరాలకి జవాబులిస్తూ వుండు. మీ హైదరాబాదు చూళ్ళేదు. నీ పెళ్ళికి తప్పక వస్తాలే. ఎప్పుడు పిలుస్తావోమరి" అంది సుందరి. చెంగల్వ చేతిని అందుకుని మృదువుగా నొక్కి గుడ్‌నైట్ చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

అనుకున్నట్టుగా ఆ మర్నాడు మధ్యాహ్నం బండికే వెళ్ళిపోయింది చెంగల్వ.

హైదరాబాదు చేరిన వెంటనే స్నేహితురాళ్ళిద్దరికీ వుత్తరాలు రాసింది. తను వచ్చినప్పుడు వాళ్ళు చూపిన అభిమానానికి కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుంటూ రాసింది. వాళ్ళూ ఉత్తరాలు రాశారు. తులసి సెలవు అయిపోగానే రాజమండ్రి వచ్చేసిందట. సుందరి కూడా నారాయణమూర్తి గురించి మరికొన్ని విశేషాలు రాసింది.

అలా నాలుగైదునెలలు ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు నడిచాయి. మొదట్లోలా తరచుగా ఇప్పుడు రాసుకోకపోయినా అడపాదడపా ఒకో ఉత్తరం వస్తూనే వుంది.

అలాటిది, సుందరి నించి వుత్తరం వచ్చి నెలరోజులు పైనే అయినా మళ్ళీ వుత్తరం లేదు. అంతకు ముందు రాసిన వుత్తరంలో "ఏమిటో మన సంతా చికాగ్గా వుంది. ఎవరినీ నమ్మేట్లులేదు" అని రాసింది. అప్పటినించీ చెంగల్వకు అతృతగానే వుంది. మళ్ళీ ఏమైనా జరిగిందా అనికూడా ఆందోళన పడి చివరికి తులసి పేరున వుత్తరం రాసింది.

నాలుగు రోజుల్లో తులసి నించి ఉత్తరం వచ్చింది.

"..................ఇంకా నేనే ఉత్తరం రాద్దామనుకున్నాను. ఇంతలో నీ వుత్తరమే వచ్చింది. పాపం సుందరి ఆత్మహత్య చేసుకుంది. చిన్నప్పటి నించీ అయినవాళ్ళంటూ ఎవరూ లేక ప్రేమకు దూరమైపోయి బతకడంవల్ల, తనదగ్గరకు వచ్చిన ప్రతివ్యక్తిగురించీ పెద్దపెద్ద ఆశలు పెట్టుకుని ఆలోచించడంతో యీ అనర్థం వాటిల్లి వుండాలి. ఎవరి వెంటోబడి, ఆయన విదుల్చుకుంటే తట్టుకోలేక ఆత్మహత్య చేసుకుని వుండొచ్చు........" అని రాసింది తులసి.

చెంగల్వ మనసు మనసులో లేదు. ఇన్నేళ్ళ తర్వాత, సుందరి సన్నిహితంగా వచ్చి, తనంటే ఎంతో అభిమానాన్నీ, గౌరవాన్నీ చూపించి అకస్మాత్తుగా యిలా కావడం భరించరానిదిగా వుంది. పాపం! సుందరి జీవితంతో రాజీ పడలేకపోయింది. తులసి రాసినట్టు సానుభూతితో చనువుగా ఆ నారాయణమూర్తి పలకరించేసరికి తనని ప్రేమిస్తున్నాడనుకొని తప్పుడు ఆలోచనలో పడిపోయింది గాబోలు. ఆరోజున సుందరి ఆశించినట్టు నారాయణ మూర్తిని కలిసివుంటే బావుండేది తనైనా ఆమె భ్రమని తొలిగించివుంటే యింత ఘోరం జరక్కపోయేదేమో. కనీసం తులసి అయినా ఆమెను హెచ్చ రించి వుండాల్సింది.

అసలు విషయమేమిటో వివరంగా తెలపమని తులసికి వుత్తరం రాద్దా మనుకుంది కాని, సుందరంటే తులసికి గౌరవం వున్నట్టు అనిపించడంలేదు. మొదటినుంచీ సుందరిమీద అభిమానం వున్నట్టులేదు. మాటిమాటికీ సుందరిని యితరుల వెంటపడే మనిషిగానే చెప్తోంది. సుందరంటే తులసికి అభిమానం

వుంటే వుండొచ్చుగాని సానుభూతి మాత్రం లేదు. అందువల్ల తులసి ఏం రాసినా సరిగా అర్థం చేసుకుని రాసింది కాకపోవచ్చు.

అనుకోకుండానే ఓ నెలా పదిహేను రోజులకు రాజమండ్రి వెళ్ళాల్సి వచ్చింది చెంగల్వకు. వాళ్ళ పెత్తల్లి కూతురు పోయింది. ఆ అమ్మాయీ, చెంగల్వా ఒకే యీడువాళ్ళు. చెంగల్వంటే చాలా అభిమానం చూపేది. కర్మ దినానికి వాళ్ళన్నయ్య వెళ్తానంటే తనూ వస్తానని బయలుదేరింది చెంగల్వ.

ఏడుపులూ గోలలతో ఎటూ కదలాలనిపించలేదు చెంగల్వకు. పైగా ఎటువెళ్ళడానికీ సమయంకూడా లేదు. అదేరోజున, అక్కడ వుండకూడదని తిరిగి వెళ్ళిపోవడానికి బైలుదేరారు.

రిక్షాలో స్టేషనుకు వెళ్తూండగా ఓ సినిమాహాలు దగ్గర తులసి కనిపించింది. చప్పున రిక్షా ఆపించి దిగివెళ్ళి పలకరించింది చెంగల్వ. తులసి ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. "ఇదేమిటి! యిలా చెప్పా చెయ్యకుండా వూడిపడ్డావ్. సినిమాకా? ఎవరాయన?" అంది రిక్షావైపు చూస్తూ.

"మా అన్నయ్య, గుర్తుపట్టలేదూ. మా పెత్తల్లి కూతురు పోతే దినానికని వొచ్చాం. ఇవ్వాళే వెళ్ళిపోతున్నాం." అని ఒక్క క్షణం ఆగి—

"సుందరి అమ్మమ్మనీ, నిన్నూ కలుసుకుందామనుకున్నాను గాని వీలు పడలేదు. ఇప్పుడు అనుకోకుండా కనిపించావ్. చిత్రంగా వుంది" అంది చెంగల్వ.

సరిగ్గా అప్పుడే ఓ వ్యక్తి టిక్కట్లు పట్టుకొనివచ్చి "లోపలికి వెళ్దామా?" అన్నట్టు చూశాడు.

"అన్నట్టు ఈమె నా చిన్ననాటి స్నేహితురాలు—చెంగల్వ. భలే సర్దా అయిన మనిషి. ఇప్పుడు హైదరాబాదులో పని చేస్తోంది.... ...."

"....ఆయన నారాయణమూర్తిగారనీ మా బంధువు. ఇక్కడే కాలేజీలో ఇంగ్లీషు ట్యూటర్‌గా పని చేస్తున్నారు. ఆదివారంపూట యింట్లో కూచోడం చాలా బోర్‌గా వుంటుంది. అందుకని యిలా.... ...." నవ్వుతోంది తులసి.

ఆ నవ్వు పగిలిన గాజుపెంకులా అనిపించింది.

ఆ రంగు రంగుల మెరుపుల అడుగున పాదాల్లోంచి రక్తాన్ని నాకే ఆకలి వాడితనం కనిపిస్తోంది.

వెన్నుపోటు పొడిచే పిడిబాకు సూది అంచు కనిపిస్తోంది.

జీవితాలుజీవితాల్నే తన్నుకుపోయే గెద్ద కాలిగోళ్ళ పదునూ, వాడి బలమూ కనిపిస్తున్నాయి.

సభ్యతగా ప్రతిసమస్కారం చెయ్యాలనన్నా అనిపించలేదు. చెంగల్వకు.

అచేతనంగా చూస్తూ వుండిపోయింది.

ఆమె కళ్ళముందు బితుకు బితుకుగా, దిగులుగా, అక్కడా అక్కడా ఒక్కో బియ్యపు గింజను ఏరుకొనే కోడిపిల్లలా ఒదిగొదిగి జీవితాన్ని ఏరుకునే సుందరే కనిపిస్తోంది.

ఆమె ఆలోచనలనుంచి తేరుకోనేలేదు.

"వస్తాను చెంగల్వా! సినిమాకి టైమైంది. ఉత్తరం రాస్తావుకదూ" అంటూ పక్కనున్న వ్యక్తిని చూపుల్తోనే తన్నుకుపోతూ హడావుడిగా గెద్దలా సినిమా హాల్లోకి ఎగిరిపోయింది తులసి!

(1967)

★